
Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening

Informationsblad för Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening

Nr 3 – 2012

Tunafors fabriker och kraftverk i Eskilstuna. Foto: Richard Attered

Innehåll

Föreningsinformation	2
Ordförandespalten	3
Utflykten till Botvidstjärpan	4
Att kämpa med soldatanor, del 3	5
Mälardagen	7
Kultur 12	7
Margareta Enrichsdotter/Nils Mattsson	9
Släktforskar dagarna i Gävle	13
Ordförandekonferensen	13
Utbildningskonferensen	14
Redaktörskonferensen	15
Nya medlemmar/Avlidna medlemmar	15
Hjalmar Humblas levnadshistoria, del 1	16
Kalendarium	20

Föreningsinformation

Eskilstuna – Strängnäs Släktforskarförening

Dambergsgatan 1
633 41 Eskilstuna
016 - 12 21 47
essf@telia.com

Plusgiro 73 81 41 – 1

Medlemsavgifter 2011

Fullbetalande	200.-/år
Familjemedlem	100.-/år
Medlemskap för ungdom upp till 23 år	25.-/år

Avgift för ny medlem som
betalas till föreningen
mellan 1/10 och 31/12 ger fullt
medlemskap påföljande år.

Adressändring

Skickas till kassören

Föreningens hemsida

essf.se

Öppettider

Se vår hemsida essf.se

Redaktör och ansvarig utgivare

Richard Attered
(Se styrelseordförande)

Teknisk redaktör

Håkan Olle Larsson
016 – 35 00 35
0706 – 65 29 39
reproconsult@telia.com

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under
förutsättning att källan och författaren
anges.

Tidskriften Anbudet

Utkommer 4 ggr/år
ISBN/ISSN 9929522492

Manusdagar	Till posten
Nr 3 11/8	10/9
Nr 4 13/10	12/11

Webbmaster

Christer Svensson
016 - 51 67 21
070 – 697 64 43
chrsv2@telia.com

Ordförande

Richard Attered
016 - 641 63
070- 341 20 25
richard.attered@comhem.se

Vice ordförande

Christer Fredriksson
016 - 14 02 46
kriste.fredrikss@telia.com

Sekreterare

Iris Rehnholm
016 - 51 24 97
iris.rehnholm@telia.com

Vice sekreterare

Kerstin Nilsson
0152 – 149 51
070 – 312 20 17
kernil@algonet.se

Kassör

Kjell Ivarsson
016 -12 35 91
kjell.iva@hotmail.se

Övriga ledamöter

Håkan Danielsson
016-34 31 91
070-663 54 30
hasol@bredband.net

Gunilla Thörne
0152 -186 63
0730 – 97 34 04
lasse.gunilla@telia.com

Sören Wister
016 - 35 20 31
070 – 360 47 00
soren.wister@telia.com

Ingela Fångström
0152-75 25 76
070-494 35 31
ingela.fangstrom@hotmail.com

Kommittéansvariga

Utbildning

Sören Wister
(se övriga ledamöter)

Utbildning Strängnäs

Ingela Fångström
(se övriga ledamöter)

Aktiviteter

Håkan Danielsson
(se övriga ledamöter)

Datagruppen Eskilstuna

Göran Thomasson
016-13 02 71
g.thomasson@telia.com

Datagruppen Strängnäs

Kerstin Nilsson
(se vice sekreterare)

Gravstensinventeringen

Kjell Ivarsson
(se kassör)

Registervårdsgruppen

vakant

Resor

Gunilla Thörne
(se övriga ledamöter)

Tidningsredaktion

(se redaktör och ansv. utgivare)

Lokalen Eskilstuna

Christer Fredriksson
(se vice ordförande)

Lokalen Strängnäs

Kerstin Nilsson
(se vice sekreterare)

Föreningslokalen Strängnäs

Trädgårdsgatan 23 (Vuxenskolan)
0152-134 94

Kontaktperson Eskilskällan

Richard Attered
(se ordförande)

Revisorer

Gerd Niedergesäss
016 – 51 50 90
gerd.niedergesass@telia.com

Britt-Marie Andersson
016 – 940 03
b-mason999@telia.com

Valberedning

vakant

Ordförandespalten

Nu har åter en sommarperiod gått. Ja, sommar vet man väl inte om man kan kalla det. Det har nog varit mer en regnperiod. Nu är i alla fall höstens arbete och aktiviteter i full gång. För min del har det inte varit många lugna perioder. Planeringen inför vår Släktforskmässa har pågått mer eller mindre hela tiden. Det är många små och stora detaljer som skall pusslas ihop. Vi har även när detta läses varit med på Mälardagen i Strängnäs, Släktforskdagarna i Gävle, Folkbildningens dag på Tuna Park i Eskilstuna och haft "Prova på släktforskning" på Biblioteket i Eskilstuna. Så det rör på sig en hel del.

Släktforskdagarna i Gävle började redan på fredagen med konferenser i Konserthuset. Christer Fredriksson, vice ordförande, var på Ordförandekonferensen, Ingela Fångström på Utbildningskonferensen och själv var jag på Redaktörskonferensen.

På lördagen öppnades själva mässan i Högsolan. Invigningen föräntades av Landshövdingen i Gävleborgs län, Barbro Holmberg. Mässan var välbesökt som vanligt första dagen, trångt, långa köer och lite för långa avstånd. Kongressen var flyttad från Högsolan till Konserthuset, som låg en bra bit därifrån, men bra organiserat med gratisbussar. Själva Kongressen innehöll inga överraskningar och alla beslut och val genomfördes snabbt tack vare en mycket bra mötesordförande. Det hela var avverkat på ca 2 timmar.

På söndagen var det lite mindre med besökare på mässan och därmed mera lätt att ta sig fram bland alla montrar.

Det som händer närmast nu är Sörmländska Släktforskmässan den 29 september i MunktellArenan Eskilstuna. Vi har fått bra med utställare. Tyvärr så lyser många hembygdsföreningar med sin frånvaro och det är synd, eftersom vi, släktforskarföreningarna och hembygdsföreningarna, har så mycket gemensamt. Det är ju ett perfekt tillfälle att visa vad man har att erbjuda släktforskaren och vad man sysslar med. Nu hoppas vi bara på hyfsat väder och många besökare. Det finns mycket att se. Vi kommer bl.a. att sälja Förbundets alla nyheter av böcker och CD-skivor på mässan. Jag hoppas och tror att det skall bli samma succé som för tre år sedan.

Det var lite trögt till en början att få funktionärer till Mässan från vår förening, men så småningom droppade det in en del. Jag var nog lite naiv som trodde att det skulle bli så många som var intresserade att hjälpa till så att jag skulle bli tvungen att säga ifrån. Men så blev inte fallet utan nästan tvärtom. Ett e-postutskick till 375 st. gav resultatet 20 intresserade!

Knappt en månad senare är det dags för det sedvanliga Höstmötet, där vi skall eller måste få till en Valberedning. Dessutom skall det beslutas om ny föreningslogga eller inte.

Tv-serien "Vem tror du att du är?" med kändisar har åter börjat sändas. Hoppas att den och vår medverkan på alla olika arrangemang kommer att göra folk nyfikna på och intresserade av släktforskning, så vi fyller alla våra kurser.

Vi har förnyat en del vårt datorbestånd i Eskilstuna. Datagruppen har under sommaren programmerat om alla och lagt in en del nya skivor. De är även inlagda på datorerna i Strängnäs.

Det är ett digert program vi har under hösten. Alla aktiviteter ser ni på annan sida i Anbudet och på vår hemsida. Jag hoppas att vi ses mangrant i våra lokaler och på våra arrangemang.

Richard Attered

Släktforskdagarna
23 - 25 augusti 2013
arrangeras av

*Västra Mälardalens
Släktforskare*

Köping

Arboga

Kungsör

Utflykten till Botvidstäppan den 12 maj i år

En tapper skara på 21 personer trotsade överhängande molnighet och risk för regn och begav sig till Botvidstäppan mellan Bälgviken och Hälleforsnäs. Det verkar som Botvid uppskattade besöket och höll all nederbörd ifrån oss, förutom en kort liten mist.

Historien om Botvid och Haar behandlas utförligt i Kenneth Engvalls uppsats i de två senaste utgåvorna av Anbudet. Att muntligen ta berättelsen till sig på plats är en gripande upplevelse och det är lätt att förundras av arbetsinsatsen som Botvid och Haar gjorde.

Vid täppan finns vindskydd, bord och bänkar och ett torrpass samt en informationstavla och det var inte besvärligt att gå upp från parkeringsplatsen.. Vi arrangerar gärna återbesök om intresse finns.

Efter en lunch i det fria for vi till Hälleforsnäs bruk för ett besök i bruksmuseet och en orientering om brukets historia. Det var vemodigt att se alla verktyg och maskiner som bruket nu töms på, för att fraktas till Ryssland.

Hemresan följde järnets väg från Hälleforsnäs till ham-

maren i Smedstorp och vidare över Fräkentorp, med en sevärd ladugård, mot Skoghall och ett stopp för att se skrivarstenen utmed gamla Malmköpingsvägen.

Resan tog litet längre tid än vi beräknat men det kompenseras av Kenneths berättelser om trakten, de olika gårdarnas bakgrund och den lokala historien om järnet.

Det visade sig att forskningen om Botvid inte är komplett och Kenneth skickade med en utmaning till föreningen – engagera en grupp forskare för att komplettera bilden. Vill någon delta i utmaningen så hör av er till Håkan Danielsson eller Ingela Fängström.

Håkan Danielsson

Foto: Håkan Danielsson

Att kämpa med soldatanor

Del 3 a: Båtsmäns byte av namn gör anorna till svärfångat byte.

Starten av min verksamhet som släktforskare för snart tio år sedan kom sig av att min frus kusin Grace i Los Angeles började undra hur hennes mamma, faster Anna, egentligen kom till Amerika. De hade inte talat om det medan hon levde och någon svenska hade de inte talat hemma, utan hon hade som de flesta invandrarna dit försökt anpassa sig så snabbt som möjligt. Anna E.(Eugenia) var född 1892 i byn Gudesjö, Högby församling på norra Öland, men familjen hade 1897 flyttat till Hagelstad i grannsocknen Källa, där min svärfar föddes i maj 1898, en månad efter sin far Jonas Jonssons bortgång. Jonas J:s äldre bror Nils var också bosatt i Hagelstad.

Grace hade hört sig för med organisationen för Ellis Island, men de hade inte hittat mamman Anna i sin stora databas. Därför frågade Grace om jag kunde hjälpa henne. Jag visste inte riktigt hur jag skulle bära mig åt, men fick höra talas om Person- och lokalhistoriska föreningen i Oskarshamn (PLF), som hade kommit långt med att göra en databas omfattande Kalmar län. Till PLF kunde man skicka frågor. Det gjorde jag och det var ett lyckokast. Jag fick snabba, trevliga och rediga svar - som jag sedan förstätt även var ett uttryck för nästan alla släktforskares stora hjälpsamhet mot varandra. Jag insåg också vilken värdefull hjälpreda sådana databaser är som utgångspunkt för utredningar - om man söker på ett vettigt sätt. Det visade sig att i faster Annas immigrationspapper från 1910 var hennes ålder fel angiven, som några år äldre än den rätta, som var 18 år. Åldern hade väl använts som ett av sökbegreppen när första uppdragssökningen gjordes i Ellis Islands databas. Men PLF:s erfarne svarare Britt Maria Ekstrand kunde däremot hitta henne i samma databas.

Sedan gick det att få fram uppgifter om båtbiljetten (där åldern var korrekt) och på fartyget Tietgen med avgångshamn Köpenhamn. Där stod även att hennes slutdestination var Cleveland med adress hos brodern

Jonas (John) Adrian, 5 år äldre, som hade emigrerat 1906 och som betalat hennes biljett.

Nu hade jag blivit biten av släktforskningen. Jag fortsatte att skicka frågor till PLF och insåg ganska snart att det någon gång kunde finnas små fel både i databasen och kyrkböckerna. (Fast det tog ett tag innan jag lärt mig hjälpligt tolka 1700-talsskriften.)

Så t ex stod det att min frus farfars mor hette Kajsa Er-

icsdotter i hans födelsenotis i kyrkboken, vilket inte stämde med husförslängder eller vigselnotisen för föräldrarna, där det framgår att namnet i själva verket var Elin Jonsdotter. Studerar man kyrkboken förstår man att moderns namn är felskrivet och egentligen hör till en intelligande notis. Den som skrev in det har först skrivit rätta namnen i Jonas notis, men råkat skriva den före en annan, i fel datumordning, och därför kryssat över den och sedan skrivit in den andra notisen och först därefter Jonas notis igen. Men nu kom det den här gången att i stället bli med felskrivet morsnamn, identiskt med morsnamnet i den andra!

Jonas Jonssons födelsenotis

Båtsmän:

Min frus farfars farfar stod som Sven Lång i sin son Jonas födelsenotis i databasen. Det låter ju som ett båtsmansnamn. Men han var inte båtsman och det rätta efternamnet i kyrkboken är Larsson, som blivit felläst. Jonas Svensson står i sin tur i en husförslängd som född 1810 i st. f 1800, säkerligen ett hörfel av antecknaren; hört artonhundratio i st. f. artonhundra den tionde (januari).

Att avslöja fel i alla ära, men att leta fram rätta anor är ju mer tillfredsställande. När sedan PLF år 2005 gett ut sin databas på CD: er så underlättade det i än högre grad botaniserandet bland möjliga anor.

Torparen Sven Larsson var född 1777 och hans föräldrar visade sig vara Lars Unger, båtsman och Maria Pehrsdotter. De finns i första hfl från Högby 1785-1800 i byn Ranstad, där det på ett ställe står för Lars Unger "död" i kolumnen för 1789. Men i begravningsboken finner man honom ej. I hfl 1812 inhyses Ranstad står Maria P. som född 1736.

Sven Larsson var gift med Kjerstin Bengtsdotter, född 1774, vars far hette Bengt Lagerström, torpare i Berget under

Horns kungsgård och avskedad båtsman. Lagerström blev gift 1774 med Karin Larsdotter född 1740 i grannsocken norrut, Böda.

För Lagerström finns inga uppgifter om födelseår och -plats i husförhörlängderna från Högby, däremot finns han i dödboken för 1787 med åldersuppgiften 78 år (men den notisen fanns inte i PLF:s CD4).

Under flera år saknade jag alltså flera uppgifter om dessa båda båtsmän. Jag letade i Krigsarkivet, men inskrivnings- och mönstringsrullor är det ont om där, när det gäller båtsmän på Öland. Fortfarande var deras födelsesocknar och -datum okända för mig.

Bengt Lagerström står i sonen Jons födelsenotis 1749 som båtsman, men i dottrarna Kjerstins och Marias dito från 1774 och -76 saknas titel för honom. 1773 i december dör Jons mor hustrun Kerstin (och det var inte helt lätt att få fram eftersom i PLF:s CD stod i notisen makens namn som Bengt Fagerström). Under ett letande i CD:n i samma dödbok råkade jag på en dödsnotis från 1795 för båtsmannen Torsten Stadig, där Bengt Fagerström stod som anhörig och även där visade det sig vara en felläsning och i kyrkboken i Genline kunde jag tyda det till Lagerström.

Något som verkar gälla för Högby's dödbok på 1700-talet är att den tydligen är en strikt begravningsbok, d v s att de som begravts utanför socknen är ej införda. (Detta till skillnad

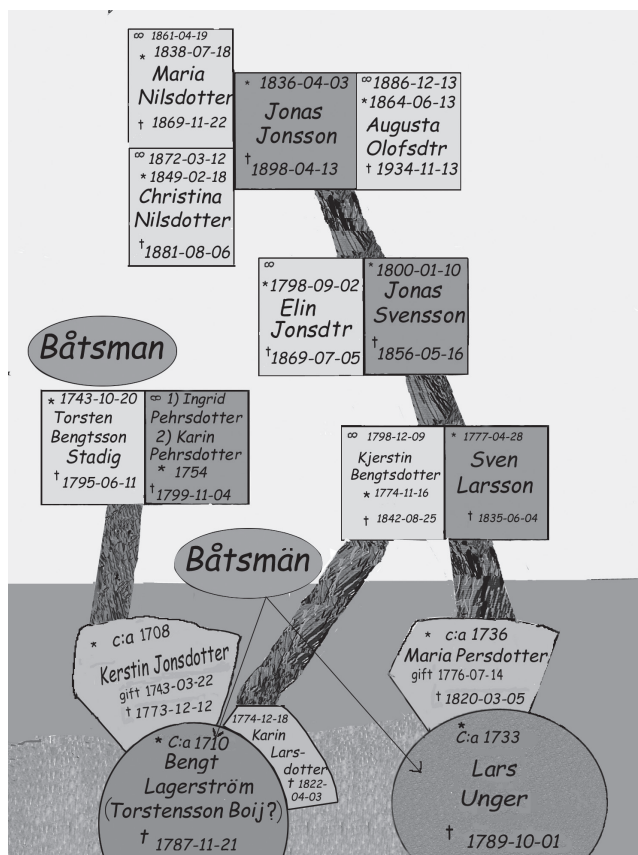
från några få andra Ölands-församlingars dödbok, där det även står bl. a de båtsmän som dött i Karlskrona - och de var ju många.) F. ö är det så att om det finns notering av anhörig, så är det nästan alltid enbart ett mansnamn. På så vis är den mer genealogisk genom att det oftast är fadern som står där, oavsett om han är avliden eller ej. Dödsnotisen för Bengt Lagerström är ett av få undantag och där står änkan Karin Lars-dotter som anhörig. Prästen var tydligen helt ovetande om vem som var Lagerströms far.

Om nu Bengt L:s son gavs namnet Torsten, så var det ju en möjlighet att han fick namn efter sin farfar och i så fall skulle Bengt L:s patronymikon vara Torstensson. Jag letade i PLFCD4 (Öland) efter det namnet bland vigslar, födda och anhöriga till döda. Följande fick jag fram:

- a) 1736 gifte sig en Bengt T:son med Karin Jonsdtr i Böda.
  - b) 1737 föddes Per i Böda med Bengt T. som far
  - c) 1739 föddes Nils i Böda med Bengt T. som far och Kierstin Jonsdtr som mor*
  - d) 1740 dog Bengt T:s hustru Karin Jonsdotter i Böda
  - e) 1741 gifte sig Bengt T:son med Karin Persdtr i Böda
  - f) 1742 7/10 föddes Bengt T:s dotter Karin i Källa
  - g) 1742 8/10 dog Bengt T:s hustru Karin Persdtr i Källa
  - h) 1742 15/12 dog Bengt T:s dotter Karin i Källa
  - i) 1742 22/3 gifte sig Bengt T:son med Kerstin Jonsdtr i Källa
  - j) 1743 20/10 föddes Torsten, son till båtsman Bengt Torstensson Boij och Kerstin i Övre Vannborga, Köping
  - k) 1749 föddes och dog Jon, son till båtsman Bengt Lagerström i Högby) 1773 dog Bengt Lagerströms hustru Kerstin i Högby
  - m) 1774 22/8 gifte sig Bengt Lagerström med Karin Lars-dotter i Högby
  - n) 1774 och -76 föddes deras döttrar Kerstin resp. Maria.
- * (Det stod Elin Ericksdotter i databasen, men Kierstin Jonsdotter i kyrkboken.)

Min hypotes att Bengt Torstensson ovan (utom c) och Bengt Torstensson Boij och Bengt Lagerström var en och samma person föll ju då på att han inte kunde ha gift om sig i mars 1742 med Kerstin Jonsdtr före det att hustrun Karin Persdtr dog i oktober. Kunde det vara något i databasen som inte stämde? Jag hade också tidigare skaffat en CD benämnd "Ölands kyrkböcker" från K-A Björklund och i den databasen stod också samma vigseluppgift från Källa, Men i Genline och senare SVAR kunde jag inte hitta den notisen i vigselboken för Källa. Fanns det någon annan källa, annan vigselort t ex för denna uppgift?

Jag ville ju gärna kunna bekräfta min hypotes och till slut gick det upp en talgdank. Kunde det vara så att uppgiften i

Lars Ungers stamtavla

båda databaserna byggde på ett och samma primära läsfel? Vid en förnyad granskning av kyrkboksuppgifterna i SVAR hittade jag nu vigseln med samma dag och månad, men 1743! Pusselbitarna kom äntligen på plats. Dock - indicierna hade visserligen stärkt hypotesen, men identifikationen var ännu ej säkerställd.

Det har inte lyckats för mig att hitta Bengt Torstensson i födelseböckerna i PLF:s databas för Kalmar län, när jag sökt med födelsetid omkring 1709 beräknat från uppgifterna i hans dödsnotis. En möjlighet skulle kunna vara att det har att göra med att de åren däromkring härjade en pestepidemi i landet. I några hårt drabbade socknar dog även prästerna så hastigt att noteringar i kyrkboken inte blev gjorda. I PLFCD4 saknas t ex födelsenotiser i Källa församling fr.o.m. 1707 t. o. m april 1711.

Det fanns annat att undra över och en fortsättning följer i ett senare nummer.

Lars Vejlsens

Foto: Kerstin Nilsson

Mälardagen

Studieförbunden arrangerar årligen Mälardagen i Strängnäs, då föreningar och organisationer kan visa upp sin verksamhet.

Årets upplaga ägde rum den 18 augusti och vår förening var med där. Vi informerade om föreningen och vår lokal, våra abonnemang och andra tjänster vi har i datorerna, vårt referensbibliotek och om höstens kurser. Vi visade också upp och sålde släktforskarlitteratur.

Det blev en lyckad dag. Vi hade många besökare och fick också in en del anmälningar till våra kurser.

Bilden visar vår station när den var klar för att ta emot besökarna.

Kerstin Nilsson

Kerstin Nilsson och Lena Sundin Andersson överlämnar en antavla till kulturchefen Christer Hermansson.

Kultur 12

Föreningen deltog i början av maj i Strängnäs kommuns årliga kulturdag, denna gång Kultur 12.

Arrangemanget är en manifestation i kulturens tecken – Strängnäs blir en arena för kulturarrangörer, kulturarbetare, kulturverkare och kulturintresserade.

Vi bidrog genom att Lena Sundin Andersson hade forskat i kulturchefens rötter och sammanställt dessa till ett släktträd.

En tavla med släktträdet överlämnades till kulturchefen vid invigningen i Ugglans park. Han fick också en pärm med data om varje person i trädet. Under dagen fanns sedan släkttavlan utställd på Kulturhuset Multeum för att visa hur man kan dokumentera sin forskning och förhoppningsvis för att inspirera andra att göra sina träd.

Under eftermiddagen fanns våra släktforskare i Multeums datasal och visade besökare hur man släktforskar. Ett trettiotal intresserade besökte oss och vi fick också flera intresseanmälningar till höstens kurser.

Kerstin Nilsson

*Medlemmarna i
Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening
kallas härmed till höstmötet
lördagen den 20 oktober kl. 13:00*

*Plats: Seniorcentrum, Alva Myrdals gata 3,
Eskilstuna*

Parkering finns i P-huset Vildsvinet och vid Myntverket.

”Järnvägens betydelse för Sörmland”

Eric Henriksson, Eskilstuna berättar.

*Han har givit ut böckerna Sörmlands järnvägar
och Banvaktsstugor i Sörmland*

*Efter föredraget serveras kaffe/te med dopp och därefter följer höstmötet
med följande dagordning:*

1. Höstmötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet
3. Val av 2 st. protokolljusterare tillika rösträknare
4. Godkännande av dagordningen
5. Föredragning av föreningens nuvarande ekonomi och preliminär budget för 2013
6. Beslut om medlemsavgift för 2013
7. Val av Valberedning
8. Ny föreningslogga
9. Rapporter från kommittéerna
10. Övriga frågor
11. Mötets avslutande

Margareta Enrichsdotter/Nils Mattson

Följande mail kom till Anbudets redaktion från Peo Stenbäcken. Marks Härads Släktforskarförening.

Hej!

Har fått ett intressant e-mail från en sysslings hustru i USA. Hon berättar att en kusin till henne forskat på deras morfars sida och funnit att de härstammade från Sverige. Detta var på 1600-talet i Nya Sverige. Deras namn var Nils Mattson f. 1628 i Torshälla och Margareta Enrichsdotter (Ericsdotter?) född 1635, också i Torshälla. Hon bifogade en liten historia om denna Margareta.

Jag tror detta skall intressera er och sänder därför delar av hennes e-mail. Bifogar även berättelsen om Margareta. Om ni hittar mer om dessa personer och deras förfäder och boplatser i Sverige, vore jag tacksam om ni kunde meddela mig detta.

Mvh.

Peo Stenbäcken

*(tidigare sekreterare och redaktör
i Marks Härads Släktforskarförening)*

"Early this month I flew to the state of Iowa for a weekend reunion of my cousins on my mother's side of the family. One cousin has spent recent years tracing our ancestry. She and I visited the historical society next to the town our mothers were raised in and had so much fun! She just added the attached story to her ancestry.com family tree and I thought I would share it with you. It seems that I have ancestors from Sweden back to the 1600s. Now, THAT must have been a difficult trip!

My mother was Beulah.

Beulah's father was Sherman Shugart.

Sherman's father was Levi Shugart.

Levi's father was Zacharah Shugart (my cousin and I just discovered his family bible on microfilm).

Zacharah's parents were George Shugart and Mary Davis.

Mary's father was John Davis.

John's mother was Hannah Mattson.

Hannah was a daughter of John Mattson.

John was the only son of:

Nils Mattson (Mattson) B 1628 in Silleson, Sodermanland, Torshälla, Sweden and

Margareta Enrichsdotter Born 1635 in Torshälla, Sweden

Margareta (Margaret), according to this story, was the only woman tried as a witch in Pennsylvania -- the English were just trying to take over their land!!"

Neels or Nils Mattson

Neels or Nils Mattson was born in 1626 in Sodermanland, Torshälla, Sweden. He died in 1701 in New Sweden, West Bank of the Delaware River, NJ.

From Book: "Anthony Nelson"

Neals (Nils) Mattson, our ancestor, arrived in New Sweden in 1654, during the Swedish occupation of the Delaware River. Having lived under three flags, he died after May 31, 1693 in Gloucester County, West New Jersey. His wife's name was Margareta. Neals Mattson, a millwright from Torshälla (near Stockholm), Sweden, came aboard the "Orn" (Eagle), which left Gothenburg on February 2, 1654. "There they were mustered and their testimonials examined," so as to exclude "any criminals, malefactors, or others who had done anything wrong . . . so that God, the Most High, might not let His revenge and punishment afflict the accompanying good people and the ship and goods, with The bad and wicked." The vessel was over-crowded, and the expedition started in a cracking cold winter and great storm. "The ship was driven back by head winds and found to be leaking. Mending the leak, they started again, but storms turned them from their course. On the 14th day, their captain "was so confused that he, with astonishment, did not know" where they were. To his surprise, he found they were near Calais and there they anchored. Setting out again they were halted by three English frigates, and yielding after their bowsprit had been shot away, had to go to Dover to get a passport. They put in at Weymouth and Falmouth for supplies. Resuming their voyage thence across the "Western Ocean" for two weeks and a half, "a terrible and violent storm" prevailed. After being lost again, it was discovered that they were atone of the Canaries, where the natives had "shot at us the whole night." The next day they first were stoned, then feasted sumptuously. On March 26 they left, and two weeks later they were in serious condition from "violent and contagious diseases"; there was "misery, yes, lamentation above lamentation, so that a person, even if he had a heart of stone would have felt sorrow and grief" . . . Very many had died, and "their grave was dug deep enough for them." With the sun, the dirt, and "coarse and rotten victuals" and putrid water, none but the most hardy survived. Soon they sighted three hostile Turkish ships. All the sick people were carried on deck. "Even

if they were half dead, every man had to go up, and only hold a gun in their hands, if they could do no more; but those who had not enough strength to stand were propped up and supported between two healthy men." And so this stricken ship manned by half-dead scarecrows made ready for action. Two rounds from its lame-duck battery gave the Turks pause, and when they "saw such a large number of men on our ship, and observed that we had so heavy cannon," they did not attack, and left! On April 16, (*)Who's Who in America.

The ship arrived at St. Kitts, where it was first bombarded "merrily," then allowed to take on supplies and leave. Two weeks later, they ran into a fearful storm that carried away their sails, and the ship "so thrown over on its side" that the masts touched on the waves, and many were lost overboard. The masts had to be cut away. With jury-masts and rags of canvas, they staggered into the Bay of Virginia on May 12, wherein another storm, they were stripped of canvas, and ran on a reef that "cracked severely in the ship." They put about, and on May 20, 1654, 107 days from Gothenburg, they anchored in the Delaware, embarking 2 days later at Fort Christina (near Wilmington). A hundred had died, out of 350 passengers, men, women, children, and soldiers, many of them Finns (SSD717, 720; NS); and the rest were so ill, even the sailors could not lift the anchor. Following the arrival of the vessel, the population of New Sweden amounted to 368 persons (WD 168). So came the last ship from the fatherland during the Swedish occupation, and so came Nels Matson to these shores! Notes (e) and (p). For our family, these events had particular significance. During the siege by the Dutch from New Amsterdam and the negotiations for re-capture by them, which began by the arrival of their Armada in the Delaware Bay on September 6, 1655, and terminated in the surrender on October 11, a Testimonial was addressed to the Director of New Sweden, respecting "the bearer of this letter, the upright and intelligent, Nils Mattson, freeman" of Herring Island, stating that Matson could not remove so hastily on account of property, and that he "now lately in the war for the defense of the Country voluntarily went down to Fort Trinity, but was taken prisoner *** (meanwhile the enemy was robbing his house and stripping his wife of everything at their home). Through all of this he conducted himself as a good subject ought to do *** Done at Fort Christina, September 24, 1655. John Rising" (WD 189; NS 80). (Fort Trinity was at the present New Castle, Del.; Rising was the Swedish Governor.)

After the English Conquest of 1664, Nels Matson's earlier ownership of land was ratified, as is shown by an original grant and confirmation no win the Manuscript Department of the Historical Society of Penna., dated March 10, 1670/1, made by Governor Francis Lovelace, of New York,

unto Neals Matson for 100 acres "now in his possession" on the Delaware River, bounded by Crum Creek (which means Crooked Creek), adjoining Claus? Andries land (near present Eddystone, Pa.)

On June 4, 1673, Neeles Matsen as one of the arbitrators appointed by the Court at Upland, in a land dispute between Peter Andries and Jonas Nielson of Kingsesse, made an award in Peter's favor respecting lands in Kingsesse (Kingsesse is in the region of Cobb's Creek at its junction with Darby Creek.) Neeles Matsen signed by mark.

In the census (ca) 1671-1674, listing the householders along the river, "Neilds Mathiasson" appears in the Upland group. Evidently, Anthony Nelson, had not yet become a householder.

Neeles Matson, and Anthony Matson, appears in the List of Tydable (taxable) Persons of November 13, 1677, at Colkoens Hoek between Cobb's Creek and Crum Creek (GMNJ 13:4; Up 77, 197).

On March 12, 1677/8, Neeles Mattsen appeared in Court and assigned, unto James Sanderlins, a Patent granted by Governor Richard Nicolls (of New York) on August 6, 1668, "which Patent was formerly by said Sanderlin made over to said Neeles Matsen" (after the latter date). The land was described: Whereas there are two lots of land in Upland at Delaware upon ye North side of Creek or Kill next and adjoining to Israell Helms and Joost Daniel's land and bounded with Villus Lace, containing in breadth six and thirty yards, which said lots were laid out by the officers at Delaware, etc. (UP 91)

On February 18, 1683/4 the following was signed: Know all men by these presents that wee Neales Matson and Anthony nealson of the province of Pensilevenia Husbandmen doe sell bargain and grant unto Edward Prettchet of the same province all their right and title in a Certain planttacion lieng and being one the west sid of Delawer river and on the west sid of the Crum Crek with all and singler the apertances land and medow growndthe corn now sowed upon the land and the stock only exsepted in Considration wher of hee the sd Edward Prettchet is to pay unto the sd neales mattson and Anthony the sume of ?? Neels married Margareta Erichsdr on 5 Nov 1651 in Stockholm, Stockholm, Sweden. Margareta was born about 1635 in Sodermanland, Torshalla, Sweden. She died in 1695 in Gloucester County, West NJ.

Margareta Erichsdr

Margareta Erichzdr and Neels Mattson were married on 5 November, 1651 in Stockholm, Stockholm, Sweden, per Vital Records Index, Scandinavia, Sweden - sources collection, Storkyrko (Sankt Nikolai); Svenska Kyrkan, On LDS FHL

Film 77821, Batch M419741. Note: Torshälla, Sweden is very close to Stockholm, Sweden. A trip to Stockholm would be a short journey for Neels and Margareta. Reference book: "Anthony Nelson" By Elmer Garfield Van Name, LL.B., LL.D. (*) (Oct. 1962) and book: Davis: A Quaker Family, By Eleanor Davis Further, the survival in Europe of the ancient pagan beliefs and practices of witchcraft could hardly fail to span the Atlantic; and about 1663, Neels Matson's wife had been called a "witch" (SSD 667). Later the slander was revived, and fear of persecution, torture, or even execution might arise. In any case, Neels Matson, and his son, Anthony, determined to sell their properties in Pennsylvania, and to move across the river. Altho the reasons for this move are not known, the planting of corn (really winter wheat), in the fall of 1683 to be harvested the following summer, might suggest that the decision had not been long contemplated, (or was just good husbandry); for the sale intervened.

Whether news and resentment concerning the sale precipitated prosecution, or whether it would have come anyhow, is not clear, but come it did. Altho Mrs. Matson was acquitted, this harrowing experience certainly very distressing to her, and her family, as well as a study of the documents of sale, afford memorials by which Mrs. Matson's name, and those of her husband and son, are perpetuated. The superstitious rumors, or intentional falsehoods, concerning Mrs. Matson and Mrs. "Yeshro" Hendrickson were brought to the attention of William Penn, the Proprietor, and his associates, on February 7, 1683/4 (W&H 1:265). Mrs. Hendrickson's husband was Hendrick Jacobson. Jacob Hendrickson entered into bond for "Getro" Hendrickson in the amount of 50 Pounds for a period of 6 months (Col. Rec. 1:95). Mrs. Matson was indicted on February 27, 1683/4 and brought to trial the same day! the Judges were, William Penn, James Harrison, William Biles, Lasse Cock, William Haigue, Chris Taylor, William Clayton, and Tho. Holmes. The members of the Grand Jury and the petit jury appear to have been predominantly English, excepting Gunner Rambo, of course. Mrs. Matson had as interpreters, Lasse Cock (one of the Judges) and James Claypoole, confirmation of the fact that she spoke a foreign language, no doubt, Swedish (W&H 1:266; 0 175, 177).

One witness testified that James Sanderling's mother, had said Mrs. Matson bewitched her cow. Another testified that Anthony's wife sold her cattle because her mother had bewitched them, having taken it off of Hendricks' cattle. Oxen she might keep! He further testified that Mrs. Matson desired Jno. Symcock to take away his calves. In defense, Mrs. Matson denied the charges and said they were "hearsay", and that if Sanderling's mother had come, she would have answered her; she values not the evidence, denying it "at her Soul", she said "Where is my daughter; let her come and say so." Gov-

ernor Penn charged the jury, who returned a verdict of "Not guilty" (Col. Rec. 1:40). Altho Mrs. Matson was acquitted, Neels Mattson and Anthony Neelson entered into a bond for 50 Pounds to assure her good behavior for six months. (Not guilty, but don't do it again!) Thus was the majesty of the law able to triumph over sinister forces! (Col. Rec. 1:95; PaM 5:169; W&H 1:265, 274). We know that trifling and untenable hearsay such as this would not for a moment be entertained in this day. It is reminiscent of the following quip found on a scrap of paper in the library of The Historical Society of Pennsylvania: "They keep talkin about somethin they don't no nuthin about - till its 10 times as bad as it was, when it wasn't notin at all in the first place." The trial, said to be one of the few such cases in Pennsylvania, had ended; and thus did William Penn and his community of Quakers exert a sane and Godly influence upon the destiny of the Province. Their example apparently created an atmosphere that dissuaded persecution of others, even during the succeeding decade when hysterical fanaticism ran rife in Massachusetts, and heathenism, even among the clergy, hunted down and brought trial and death to the innocent!

Referring now to the documents of sale: Nels Matson sold to Edward Pretchett of Chester, his plantation (for 120 Pounds payable in as pecified way), reserving the crop of corn already sown. He signed by mark in the presence of Anthony Neelson who signed his name. The penmanship is difficult to read and the date somewhat faint, but it appears to be 17 day, 11 mo. 1683 (January 17, 1684, New Style).

ANOTHER REPORT FOUND IN BOOK: 'Samuel Carpenter and His Decendants' At a Council held at Philadelphia the seventh of the twelfth month 1683--Present--William Penn Proprietor and Governor, Lasse Cock, William Clayton, John Symcock, Thos. Holmes. Margaret Mattson and Yestro Henderickson examined and about to be proven witches. Whereupon this Board ordered that Neils Mattson should enter into a Recognizance of fifty pounds for his wife's appearance before this board the 27th instant. Jacob Hendrickson doth the same for his wife. At a Council held the twenty-seventh of the 12th Mo. 1683, the Grand Jury being attested, the Governor gave them their charge, and the Attorney General attended them with the presentment. [Their names follow--twenty-one--the second in order being Samuel Carpenter.] Post Meridian. The Grand Jury made their return and found the Bill. Margaret Mattson, indictment made--She pleads not guilty and will be tryed by the country--Lasse Cock attested Interpreter between the proprietor and the prisoner at the bar. The Petit Jury empannelled [twelve men, whose names are given. Then follows the testimony reported.] The prisoner denyth the things and

sayeth that ye witnesses speak only by hear-say. After which the Governor gave the Jury their charge concerning the Prisoner. The Jury went forth and upon their return brought her in guilty of having the common fame of a Witch but not Guilty in manner and form as she stands indicted.

YET ANOTHER REPORT per a Bethel Township Report A Witch Trial in Pennsylvania Much has been written about witch hunts, trials and executions of witches in early colonial Massachusetts, but little has been noted about Pennsylvania's famous witch case. In 1684, before a Provincial Court was established, William Penn. As proprietor and governor, was called upon to preside at the trial of an alleged witch some 18 years before the famous trial at Salem, Massachusetts. The basis of calling for the trial was a 1603 English Statute, making witchcraft punishable by death. In Pennsylvania, here in our own Delaware County, it was the case of Margaret Mattson, wife of Swedish settler Neels Mattson. She was accused of bewitching cows and doing the strange things witches are accused of doing. She was said to be unable to speak English, and had Lasse Cock, prominent leader of the Swedish community as interpreter. According to one authority, William Penn himself questioned the accused, "Art thou a witch?" he asked her, "Hast thou ever ridden through the air on a broom stick?" The poor lady insisted that she had. Penn told her that he knew no law against it, and recommended that the case be dropped. So, according to the story, they found her guilty not of witchcraft but of having the "common fame of being a witch", and set her free.

This story is of interest to Bethel Township, because included among the jurors were pioneer settlers John Gibbons, Edward Bezer and Robert Piles(Pyle) of Bethel, and Walter Mantin of Chichester, who married Jane Bushell of Bethel, daughter of the pioneer settler, Joseph Bushell. It is also a tribute to our Quaker ancestors, who in a trying situation, showed understanding of mental illness and the problems of the persecuted. (Information from Smith, History of Del. Co. 1862, and Ashmead, History of Del. Co. 1883) Book: Witchcraft and Quakerism, by Amelia M. Gummere, 1908 - Excerpt from Chapter 4 The only witchcraft trial in the province of Pennsylvania occurred before the Council, previous to the organization of the Provincial Court, on December 27, 1683. Only one of two old women, both of them Swedes, seems to have been tried. Yeshro Hendrickson's name disappears. Margaret Mattson lived upon her husband's plantation on the Delaware, near Crum Creek, in Ridley township, now Delaware County. She remained for long in local legend, the "Witch of Ridley Creek." At her trial she appeared before William Penn, his Attorney General, a Grand Jury of twenty-one persons, all apparently English, and a Petit Jury of twelve persons, one of whom was a Swede. One Council-

man, Lasse Cock, was also a prominent Swede. The case was heard, all the formalities gone through with, and the verdict rendered the same afternoon, as follows: "Guilty of having the Comon Fame of a Witch, but not Guilty in manner and Forme as Shee stands Endicted." There were various accusations of a vague sort against the poor woman, as that she had bewitched calves, geese, cattle and a few persons. Her own daughter testified that she was in league with the Devil, But the sober sanity of the Quaker Jury brought in an eminently safe verdict. Tradition has it that William Penn said to her: "Art thou a witch? Hast thou ridden through the air on a broomstick?" When the poor, confused creature answered, "Yes," he said that she had a perfect right to ride upon a broomstick, that he knew no law whatever against it, and promptly ordered her discharge. This was the only witchcraft trial ever before the Pennsylvania Courts.

PS

Det finns ytterligare en skrivelse på engelska "The witch of Ridley Creek". Den som är intresserad av denna kan vända sig till Anbudets redaktör och få en kopia eller ta kontakt med Peo Stenbäcken.

/DS

Information

Vi har fått klagomål ibland på att vi i våra annonseringar och i Kalendariet ibland hänvisar till att gå in på vår hemsida "för mer information" eller till någon annan länk. Vi förstår att många äldre inte har Internet, e-post eller inte ens dator. Enda informationen får de via Anbudet.

Så vi skall i fortsättningen försöka komma ihåg att även hänvisa till ett visst telefonnummer.

Släktforskar dagarna i Gävle 24-26 augusti 2012

Lördagen 25 augusti begav sig 34 medlemmar från Eskilstuna och Strängnäs med buss till Gävle.

Klockan 09.00 öppnade mässan och föreläsningarna började klockan 10.00. Totalt gavs 20 föreläsningar på lördagen fördelade på tre lokaler, en med 400 platser och 2 med 90 platser vardera. Det var minst sagt trångt i korridoren utanför föreläsningssalarna och de mindre fylldes väldigt snabbt. Det fanns flera som sent upptäckte att de stod i fel kö men trots detta var stämningen bra och trevlig.

Arrangemangen ägde rum på Högskolan som huserar i f.d. I 14:s regementslokaler. Anläggningarna var imponerande med prydliga och stora grönområden. Både kaféet och restaurangen hade bra utbud men klarade inte av trycket vid den normala lunchtiden utan långa köer bildades. Två medlemmar var smarta nog att inta sin lunch när restaurangen slog upp portarna.

Utställningarna fördelades på två fastigheter med 31 respektive 22 olika utställare. Det var trångt, gemytligt, men mycket varmt. Utbudet av böcker, tidskrifter och DVD-skivor var stort och flera släkttavlekonstnärer fanns. Förhoppningsvis gjorde föreningens officiella deltagare

Ingela Fängström, Christer Fredriksson och Richard Attered intressanta fynd till föreningen.

Resan från Eskilstuna över Strängnäs till Gävle gjordes i mestadels tät dimma medan hemresan bjöd på uppehåll, vackra moln och en hel del sol. På angiven tid halv åtta på kvällen ankom bussen till Eskilstuna efter en lång och givande dag, som för många startade redan vid fyra- fem tiden.

Håkan Danielsson

Mässhallen. Foto: Richard Attered

Ordförandekonferensen i Gävle 2012

Christer Fredriksson deltog den 24 aug. 2012 på Ordförandekonferensen i Konserthuset i Gävle.

Den började med frågan: Hur mår förbundet?

Jo tack, förbundet mår bra, var svaret.

Förbundsordförande Barbro Stålheim redogjorde för vad som hänt sen sist och vad som är på gång. Förbundet har idag 169 medlemsföreningar. Gravstensinventeringen har fått upp farten och fortsätter med jobbet att ta hand om det gamla datat. Förbundet har gett ut två nya skivor, Begravda i Sverige 2 och Svenska ortnamn.

Svenska ortnamn fungerar på alla Windows operativsystem, vilket den gamla utgåvan från 2009 inte gjorde. Rötters vänner fortsätter att växa. Förbundet ser en utveckling som är neråtgående d.v.s. medlemsantalet krymper.

Daniel Berglund redogjorde för IT-, hemsidor och andra datatekniska frågor. Det pågår arbete med Nya Rötter, alltså en ny utformning av förbundets hemsida. Frågor ställdes om möjligheter att köra förbundets skivor på mac-datorer, men inget sådant arbete pågår.

Det gjordes även en redovisning av förbundets ekonomi, och den bedömdes som god.

Johanna Berg från Digisam (samordningssektariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande av kulturarvet), förläste om samordning av digitalisering, om det går.

Tyvärr så finns det ingen standard, och ingen är på gång angående dessa frågor. Digisam skall försöka få fram något till 2015. Frågan om digitalt bevarande av forskningsmaterialet berör alla släktforskare

Sockenfrågan belystes av Ingela Broström, 1:e v.ordf. Sveriges Hembygdsförbund (SHF).

SHF är ett stort förbund med ca 450 000 medlemmar, och har ett nära samarbete med Släktforskarförbundet.

Den brännande frågan är att Finansdepartementet gett direktiv till Skatteverket att folkbokföringen skall ske endast på kommunnivå. Proposition till riksdagen sker med omröstning under hösten. Alla remissinstanser utom Skatteverket har tyckt att folkbokföringen bör fortsätta ske på de församlingsgränser som gällde år 1999-2000. Med enbart kommungränser kommer enheterna att bli för stora, och en del av kulturarvet går förlorat.

Sista föredraget hade rubriken: Tillgång till Riksarkivets nätbaserade information – får vi veta om abonnemangsavgiften slopas?

Anders Nordström, Direktör Riksarkivet SVAR, redogjorde varför SVAR tar ut en avgift, det är som mycket här i livet en ekonomisk fråga, Skulle avgiften slopas tappar SVAR (Riksarkivet) intäkter på ca 12 MSEK. Riksarkivet får släppa SVAR fritt, men får inga ökade anslag från Kulturdepartementet, Ett förslag finns att avgiften slopas för Bibliotek och utbildningsväsendet. Vår utbildning av släktforskare innefattas inte av förslaget. Släktforskarförbundet har begärt att medlemsföreningarna skall få tillgång till SVAR fritt.

Sen hade dagen gått.

Christer Fredriksson.

Utbildningskonferensen i Gävle 2012

Det var ett digert program för en nybörjare, som jag är.

Dagen började med information av Gunilla Didriksson och Anna-Lena Hultman från Sveriges Släktforskarförbund. Gravstensinventeringen har blivit en succé. Man lägger nu in 64.000 gamla avfotograferade gravstenar som tidigare ”legat i källaren” och skickats in av släktforskare. Dessa har varierande fotokvalitet. Det blev en diskussion om copyright. Det är inte bara att använda tagna foton, inte ens från en kyrkobyggnad.

Nyheter:

1. Find the grave

Här kan man hitta gravar utomlands.

2. DVD - Sveriges begravda II

Har tagits fram tillsammans med kyrkogårdsförvaltningar och

innehåller 6,5 milj. gravsatta från 670 kyrkogårdar.

3. DVD - Rotemannen

En uppskattad skiva för den som har anor i Stockholmsdjungeln.

4. DVD - Svenska ortsnamn

Den kan utan problem köras på Windows 7.

5. Nya böcker:

Soldatforskning

Släktforskning fortsättning

Sedan följde två föreläsningar av Bo Hansson som på sjungande dalmål berättade om skogsfinnarnas invandring på 1600-talet till västra Dalarna, Orsa Finnmark och vidare in i Norge. De kom med båt och hade endast en lätt packning bestående av en yxa, en skära och några rågkorn. De lärde ut svedjebruk, d.v.s. hur man brände skogen, för att få odlingsbar mark till rågkornen. Ännu i dag kan man se lämningar efter dem, såsom typiska rökstugor (pörte) bastu och rior som man torkade säden i. Han gav oss exempel på typiska skogsfinnska släktnamn t.ex. Seppainen, som betyder smed osv. Han gav oss några forskningstips, en bok, Det skogsfinnska kulturarvet och dess adresser www.fennia.nu och www.finnbygden.se

Family Search

Jeff Fröberg Morris instruerade oss hur man forskar i Family Search. Där kan man leta efter släktingar främst i USA men även i hela världen.

Det var givande och välbesökta dagar och att få utbyta erfarenheter med andra släktforskare är mycket stimulerande.

Ingela Fängström

Redaktörskonferensen

Redaktörskonferensen hölls i Konserthuset.

Där gavs en hel del information om förbundet, bl.a. den pågående gravstensinventeringen. Det finns nu även internationella gravar att söka. Därefter fick varje föreningsrepresentant presentera sig. Det var mycket information om hur det arbetades med att få till en föreningstidning. I en del föreningar var det kommittéer och i en del skötte redaktören om allt

själv från skrivande till tryck. Det de flesta hade gemensamt var problemet med att få in material.

Många tips om hjälpmedel för att göra en tidning gavs. Från förbundets håll ville man även att föreningarna skulle ha mera med om förbundet. Det är tillåtet att hämta information på Förbundsnytt och kopiera det. Man får även använda andra föreningars artiklar, bara man anger källan.

Richard Attered

Lördag 29 september kl.9:00 – 17:00 MunktellArenan Eskilstuna

Utställare från bl.a. släktforskarföreningar, hembygdsföreningar, bokförlag, rikstäckande föreningar och företag finns representerade som visar och säljer mycket intressanta produkter för släktforskaren.

Huvudsponsor

Föreläsningar i hörsalen:

11.00 Håkan Henriksson:

När krigsfångarna kom till Sverige.

13.00 Kalle Bäck:

Den besvärliga svärmmodern – myt, niddbild eller verklighet.

15.00 Johan Birath:

Brännvin, vatten och bröd – glimtar från Östergötlands rättssalar 1800-1850.

Entré 50 kr. ger tillträde till både mässan och föredragen.

Barn under 12 år i målsmans sällskap gratis.

Fina vinster utlottas på entrébiljetten.

www.slaktforskarmassan.essf.se

Nya medlemmar

Birgitta Munkhammar
Oknö, Lilla Mossnäs
645 93 Strängnäs

Hans Wester
Slånbärstigen 1
645 43 Strängnäs

Avlidna medlemmar

som kommit till styrelsens kännedom

Tore Bergström
Nygatan 39
645 31 Strängnäs

Siri Johansson
Lindgärdesvägen 7
633 47 Eskilstuna

Hjalmar Humblas levnadshistoria

Publiceras med tillåtelse av Hjalmar Humblas kvarlevande barn och systerdottern Ingegerd Carlsson. Levnadshistorien är handskrivnen av Hjalmar själv och sedan har hans sonhustru Gurli Humbla skrivit av den på maskin.

Del 1

Jag föddes i Norrköping året var 1899 den 7 oktober. Min moder gifte sig ung så hon var 19 år då jag föddes. Så har jag 2 helsyskon och 2 halvsyskon så vi var 5 barn. Min fader var bara 29 år gammal då han gick bort. På den tiden härjade lungtuberkulosen och hela familjer strök med.

Min mor hade 7 syskon och morfar och mormor gick bort i denna sjukdom. Det blev mor och en syster och en bror som klara sig. Då var det mycket textilfabriker och dålig hygien. Sverige var ett U-land, kan man säga, ingen socialvård utan var och en fick klara sig bäst han kunde.

Min fader var bagare. Han hade ett bageri i Norrköping. Innan jag var fyllda 5 år, gick han bort. Mor blev ensam med 3 barn. Jag var äldst av syskonen. Jag minns ej min fader annat än då han hoppa omkring med knäet på en stol i köket och skulle ha tag i mej, jag hade väl gjort något fuffens. Ja, sedan var det inget annat för mor än att försöka få tag i något jobb så hon kunde försörja oss. Hon fick en plats på en fattigstuga som föreståndarinna och fick ett rum uppe på stugan. Hon hade emellan 25-30 stycken gamla och även yngre sinnesslöa att laga mat till och sköta, men de som kunde fick hjälpa till.

Jag fick börja skolan innan jag var 6 år och hade lång väg att gå. Jag var den enda av syskonen som inte fick stanna hemma. Jag kom bort från hemmet vid 9 års ålder, till andra människor, på grund av att mor gifte om sig och vi fick styvfar och flytta tillbaka till Norrköping. Fattighuset låg i Borgs församling så det var en bra bit för mig att traska efter flyttlasset. Jag minns att jag var barfota och hade självsprickor under fötterna som blödde, vi kalla det för trana. På den tiden flytta man med hästskjuts. Jag minns första kvällen vi kom dit blev jag skickad av min styvfar att gå och köpa en liter fotogen men hitta inte hem jag visste vad gatan hette så en polis hjälpte mig hem.

Sedan fick jag börja skolan och alldeles intill där vi bodde så jag hade nära. Skolan hette Marielundsskolan. Det året jag fylle 9 år blev jag av skolan sänd som feriebarn på sommaren till Småland, till ett äldre par som önska sig en pojke. De

hette August Carlsson Rullerum storgård Ringarum socken. De var snälla mot mig, jag kommer ihåg jag fick 1 öre styck för flugor jag fånga med hand så det löna sig bättre än att gå i Norrköping på soptipparna och samla ben och buteljer och annat skräp som man sålde till skrothandlare så man kunde få sig nån strut karameller. Jag kan tala om det var bistra tider vi fick så gott som svälta. Jag vet mor fick smörja laggen med stearinljus när hon stekte upp gamla brödkanter som vi fick gå omkring och tigga vid bagerierna. Vår styvfar jobba vid en kolgård i hamnen, han tjäna 8 kr i veckan och när han kom hem på fredagskvällen hade han kanske 3 kr kvar av avlöningen så mamma fick lov att baka munkar och till jularna göra julgranskarameller och sälja. Min styvfar gick in på krogar och söp upp avlöningen. Han hade varit sjöman, han rymde hemifrån vid 15 års ålder och segla världshaven runt när han kom hem så tog han värvning vid gardisterna som det hette då i Stockholm.

Jag hade till att börja med bra hos de gamla i storgården den tid jag fick vara hos dom, fick gå ärenden till byn och hämta posten och följa med till köpingen Valdemarsvik. Det var inte mindre än 34 grindar att öppna, det var visst 2 mil dit. Jag minns när jag reste från Norrköping från Östra station, jag hade en spånkorg där jag hade mina knappa kläder i min styvfar var med mig till stationen jag minns jag hade en adresslapp om halsen som det stod på till vem jag skulle. Det var en smalspårig järnväg och vilka små vagnar med bara 4 st. träsoffor och sakta gick det jag tror hela dan gick åt.

När jag kom till station kom en stor farbror fram och titta på adresslappen och sade du skall bliva hos mig, han räckte fram en lur att prata i, jag tyckte han hade en orm om halsen, och så sa han nu ska vi åka hem och han spände för hästen, det var en gulbrun häst som hette Balder han blev min första häst som jag fick köra och sköta om, fast jag var så liten att jag fick lov att ha en pall när jag skulle sela på och den tunga selen åkte ned många gånger i spiltan innan jag fick ordning på den

Men så sa han nu ska jag köpa dig en mössa, jag fick en sådan ni må tro att jag blev glad Så åkte vi det var skogigt och backigt smala vägar och alla dessa grindar. Farbror satt väl och tänkte för sig själv rätt som det var slog han ut med armen och piska och skrek Filon Filonkolejsia. Jag kunde inte förstå vad han mena med det. Sen kom vi fram där jag skulle vara över sommaren det var en stor byggning, lagård och uthus. Tanten var snäll mot mig hon skulle ut och mjölka så hon sa jag skulle följa med så skulle jag få en silsup. Jag fick ett flasklock med spenvarm mjölk. De hade bara 2 kor och en

häst gris höns och kaniner. Jag gick ut till kaninerna de var i en bur på gräsmattan, sedan blev jag ledsen och börja gråta efter mamma och det ville jag inte visa dem så jag gick in på dasset och grät. Sedan blev kväll jag fick mat och sedan lägga mig men till all olycka pinka jag i sängen på natten men det inträffa bara första natten, men jag skämdes så. Och inget sa dom och inte jag heller. Jag var så ledsen och förstörd av att vara hemifrån. Nästa natt fick jag ligga på spiselmuren framför bakugnen där låg jag hela tiden jag var där.

Sommaren gick och jag fick åka hem, på resan hem fick jag ett kaninpar och en kattunge och stolt var jag. Så börja skolan igen och nästa sommar var jag där igen och sommaren därpå, jag har många minnen ifrån den tiden. De fick Amerikafrämmande och jag skulle följa med dom till sjön och visa dom ett badställe, det var ett sällskap på fyra personer och en flicka i min ålder. Jag var så blyg av mig och inte hade jag nån badträkt som dom hade utan jag klädde av mig bakom en sten och så hoppa jag i det var brådjuft och inte var jag simkunnig utan jag sjönk och kom upp emellanåt, de stod på stranden och beundra mig att jag var så styv att dyka, men sen så såg de väl att jag höll på att drunkna så en av dom kom och rädda mig. Jag tyckte att det var så vackert och så hörde jag fin musik, jag kunde se i vattnet och

Hjalmar och Ingeborg

jag gick tyckte jag och inte gick det att vända om. Så kommer jag inte ihåg något förrän jag vakna upp, jag låg framstupa på en berghäll och de höll på och fick mig till medvetande, fick ur mig en massa vatten som jag hade fått i mig. Men den som fick brått hem det var jag det, jag sprang igenom skogen så det vissla om mig. Då var jag nära döden.

Så kommer jag ihåg en händelse, pigan och jag skulle köra och hämta hö, då sa farbrorn åt henne låt pojken köra, för jag fick alltid köra när jag var med honom. Jag fick tömmarna och så bar det iväg, men det bar sig inte bättre det var ett grindhål och så ett lutande berg som hjulspåret gick upp på

och hela höskrindan med pigan och mej åkte ut på åkern och hästen den skena iväg med vagnen efter sig men farbrorn var på gården och fick tag på honom. Jag blev dödsförskräckt som jag ställt till. Jag minns tant sa om det inte varit så långt hem skulle jag väl sprungit hem. Det gick ju bra vi klarade oss helskinnade från äventyret. Jungfrun så kallas dom nu,

hon hette Hildegard, hon skulle aldrig åka med mig mer. Ja så gick den sommaren, dags att åka hem igen.

Nästa gång jag kom var det slut på mina sötebrödsdagar. Jag hade slutat skolan den 11 juni innan jag fyllde 12 år. De hade en måg som hade en stor gård som hette Heljelöt och så var det gästgiveri. Han tyckte att nu skulle jag få göra rätt för mig så jag fick flytta dit och det blev annat, vad jag fick arbeta från tidigt på morgon och till kväll. Jag fick bo i en liten stuga på gården som var avsedd för kuskar som skjutsa handelsresande och låg kvar ibland. Jag kommer ihåg en kusk som var så berusad så han kröp under sängen och skrek att tysken kommer. Han tog gallret som jag hade framför kakelugnen när jag elda det lade han över huvudet på mig och skrek har du kommit nu din jävel och så försökte han hålla brännvin i mig så jag blev rädd för honom men han somna till sist och på morron gav han sig iväg.

De kalla gästgivarv för patron. Han kunde komma och väcka mig mellan 4 och 5 på morron: Du ska komma och köra opp en tunna vatten och jag var liten till växten så jag hade ett fasligt göra, först att sela hästen och när jag skulle hinka upp vatten med en stäva med långt skaft fick jag lov att ha en pall att kliva på och det gick så sakta och skvimpur så det tog väl ett par timmar. Det gick väl ett par hundra liter i den. Sedan fick jag hugga ved till köket och bära in, om kvällarna fick jag hjälpa pigorna med disken och putsa kopparkastruller så klockan kunde bli både 11 och 12 innan jag fick lägga mig. Så skulle jag ibland skjutsa provvryttare som skulle ha skjuts till nästa gästgivarvärd som hette Skögerum så kunde det också bli sent.

Jag kommer ihåg en gång i islossningen på våren. Jag skulle köra en handelsresande och han var inte nykter, han ville att jag skulle taga vägen över en liten sjö men jag sa ifrån att det gick inte för det var vatten på isen och att den inte höll men då tog han tömmarna ifrån mig och ut på isen gick det, isen gick i vågor och hästen blev så rädd så han sprang för livet och han blev alldeles vit av lödder så svett blev han, men det gick lyckligt, vi kom över då fick jag 50 öre av honom. Jag var åtsagd av patron om jag fick någon dricks så skulle jag lämna honom den han skulle köpa mig ett par stövlar till jul. Han hade 3 par oxar, 6 hästar och en ladugård med ett tjugotal kor och en arg tjur. Han hade en ladugårdskarlen en kusk en rättare 3 torpare en fiskare som fiska strömming.

Jag fick vara med på hösten och köra strömmingslådor till Valdemarsvik med oxar, då fick vi åka och lasta klockan ett på natten det var med tre par oxar, jag körde ett par så var det 2 torpardrängar med. Jag fick alltid köra sist och vägarna var smala och dåliga så smala hjulringar skar ner sig till navet. Jag minns de skrämde mig för vita frun vid ett visst berg som vi skulle passera, då skulle hon visa sig för mig och jag som åkte sist hade oturen att oxarna la sig mitt på vägen på grund att hjulen skar ner sig i vägen så att lasset fastna och torpardrängarna bara åkte så jag fick springa ifatt dom så dom kunde hjälpa mig och då sa dom att det berodde på vita frun men inte såg jag nån vit fru. Det gick sakta att köra med oxar i det väglaget så vi var inte framme förrän på morronsidan och blev av med lasten.

Jag minns en gång jag blev skickad till kvarnen med ett stort lass med säd som skulle malas och då hade jag också oxar. Det var en het dag med sol och varmt, när jag kom till kvarndammen och det var en brant slänt ifrån vägen då rusa oxarna rätt ner i dammen för att dricka för de var törstiga och hela kvarnlasset tippa i dammen och säckarna sjönk till botten. Mjölaren han ringde till patron och skällde ner honom som skicka en pojke som jag till kvarnen så det fick han själv sig skylla. Det var inte långt ifrån än jag fick stryk när jag kom hem med tomma vagnen.

Jag har ännu en historia med oxar. Jag blev skickad att välta en gräsvall och då hade jag stutar, det är ungtjurar som nyss är inkörda, då var det också varmt och det var kuperad terräng backe upp och backe ner, då fick jag spenga, det vill säga det är en insekt som angriper dom, då satte dom svansarna i vädret och skena jag kunde inte annat än hålla mig kvar på vält så det bar iväg mot grindhälet där fastna välten ett tag sen bar det ut på landsvägen och hem till ladugården och dörrarna stod öppna men där åkte dom ikull när välten var för bred så den tog emot i dörrhälet, då kom en lagårdskarlen och hjälpte mig få reda på eländet. Ja oxar är inte det lättaste för en pojke att klara. Jag minns jag fick ut på gårderna och harva, då var

det inte lätt att klara dom, var det lite grönt vid vändtegen så bet dom sig fast och åt det gröna då fick jag gå framför huvudena på dom med piskan och få dom att gå till nästa ren.

Då var det bättre med hästar, det var mitt liv, har alltid tyckt om dom som arbetskamrater. Jag var så liten när jag fick lära mig plöja, jag räckte inte fatta med händerna ovanpå plogskalmarna utan fick lov att hålla händerna under handtagen. Jag blev skickad upp på en stor åker, en mosse, att med hjulräfsa räfsa ihop hö i strängar med det var så tjockt med hö så jag rädde inte trampa ur så då trodde jag att det var fel på räfsan så jag tog hästen och red hem och sade åt patron. Han skicka upp rättaren att se efter felet och han kom hem och sa att det var inget fel på den, då blev jag beskylld för att ha sett rågetter och blivit rädd men så var inte fallet utan jag rädde inte med foten att trampa ur i rätt tillfälle, men sen klara jag det fint när jag blev lärd hur jag skulle sköta räfsan.

En gång blev jag skickad med kaffekorg till dom som jobba på ett gårde. Jag gick genom en liten fårhage och där var en bagge som var arg han kom emot mig och stänga mig så jag och kaffekorgen åkte i luften och literbuteljen med kaffe gick sönder så jag fick gå hem och hämta nytt. Sen lärde jag mig hur jag skulle klara mig för baggen, det var bara att stå stilla när han satte fart och hoppa åt sidan för han kunde inte ändra riktning när han anföll. Jag erkänner att jag reta honom mycke efter den där kullerbyttan jag fick första gången. Så hade jag en fiende till det var tjuren han var också arg på mig. Jag blev tillsatt att vakta korna på den där mossen en dag och då var tjuren med, det var vanligt att de hade tjurarna med korna på den tiden, jag hann knappt komma dit förrän jag fick rymma fältet och klättra upp i en liten gran och där fick jag sitta hela dagen då han låg på knä och grävde och stänga när han blev trött lade han sig en bit ifrån mig och när jag försökte ta mig ner var han på mig det var en bra bit till närmaste järgesgård så jag fick sitta där hela dagen tills ladugårdskarlen kom och de skulle hem då hade korna förstört så mycket av säden. Det var inte roligt för mig att träffa patron jag fick så mycket bannor och inte långt ifrån stryk, han mena på att tjuren inte var farlig men ändå stänga han rättaren i bröstet innan jag kom därifrån.

Sen blev det höst och jul. Och då fick jag de där stövlarna som jag sparat till de kosta 12 kr. Men det blev ingen glädje för mig. Jag hade blivit våt så jag gjorde en brasa i kakelugnen och ställde dom på tork så gick jag ut på dasset och då blev jag kvar där för länge på grund av ladugårdskarlns fru som var en elak käring hon bara skrämde mig jämt hon skrapa på fönster och dörrar och räckte ut tungan på fönsterrutan och gjorde grimaser. Ful var hon förut och värre gjorde hon sig. Ja i alla fall så brände jag upp ena stöveln så han knorra ihop sig så jag fick inte foten i den på morron. Jag gick in i köket och visa pigan hur det var fatt så sade hon att jag skulle få låna

en käng av henne så jag hade en stövel och en käng när jag körde dynga på dagen, så kom patron och fick se det och jag fick förklara hur det gått till jag fick ovetta av honom. Jag tala om att jag inte fick vara ifred för ladugårdskarlen's karing att hon bara försökte jäklas med mig. Då fick hon sig en avhyvling av honom.

Men det blev inte bättre för mig. Hon skulle hava mig som vittne en gång. Hon och kuskens fru var ovänner. Kuskens bodde på övre lägenheten och hon på nedre i statarstugan. Kuskens var rätt så unga människor och de hade en flicka som var i min ålder och syster till kusken. Då var det på det viset att ladugårdskarringen hade en slaskhink i förstugan och då beskyllde hon kuskens fru för att ha gjort sina behov i hinken så då kalla hon på mig att jag skulle få se att det var riktigt men jag såg ju intet, då sade hon som så att pojkastollen är så tokig i flicketofsa där oppe så han såg inte sketadrallerna i hinken så var den historien ur världen.

Så var det ett minne som jag aldrig glömmer det var på våren eller eftervintern som jag skulle ned i potatiskällaren och ta av groddar på potatisen. Jag hade bara en ljusstump att lysa mig med och i källaren fanns saftbuteljer. Då tog jag en kvartersbutelj och festa på då kommer frun ner och får se det och hon blev så arg för att jag tagit den så hon sa att som straff skulle jag låsas in i källaren och hon skulle inte släppa ut mig förrän kvällen och så blev det. Jag blev sittande där i mörkret tills kvällen då hon öppnade.

Det året gick jag en gång i veckan till kyrkan och läste till konfirmation det var lång väg nästan 2 mil och jag fick gå tidigt på morgonen och ändå när jag kom hem skulle jag se till att det fanns ved inburet och hjälpa pigorna i köket så jag var så slut de dagarna när jag gick och läste. Någon cykel hade man inte då. Det kunde inträffa att någon skjuts kom åkande så jag kunde få åka med någon bit. Men så blev det konfirmation, de gjorde mig så fin, en gammal svart bongskyrkostym gjordes om åt mig. Jag var den enda som hade smållpiskeveck av läskamraterna, det var inte utan att jag kände mig uttittad av de andra kamraterna. Men så var det överstökad, sen räknade de mig som fullgod dräng. Jag fick vara med i skogen och hugga gärdsel till gärdsgårdar, svedja grankvistar som var istället för järntråd och hugga stör.

Ja året var 1914 kriget hade brutit ut och krigsmullret hördes ifrån sjön hela dagarna och åsken och värmen höll på hela dagarna. Det har inte varit någon sådan sommar under min levnad som då. Det blev mobilisering så jag fick skjutsa kusken till Valdemarsvik där en inställelse för de värnpliktiga var på en gård. Sedan blev jag dålig så jag måste till doktor och han sa att jag var överansträngd och stannat i växten så han sa att jag skulle sluta där och åka hem så på hösten åkte jag hem.

Fortsättning i nästa nummer

RESA TILL STOCKHOLMS STADSARKIV

Torsdag 4 oktober 2012

Avresa från Sveaplan Eskilstuna kl. 7.30,
ICA Ekängen 7.35 och från Strängnäs 7.50

Max antal deltagare är 20 personer,
så först till kvarn.....

Anmälan med påstigningsplats, mobilnummer
senast lördag 22 september till

Gunilla Thörne
lasse.gunilla@telia.com
Tel: 0152 – 18 663

Pris 275: - (resa inkl. guidning) inbetalas till föreningens
Pg 73 81 41 – 1 i direkt anslutning till anmälan.

Märk inbetalningen med "Stockholm".

Anmälan är bindande. Ingen återbetalning vid återbud.

Förbered er genom att gå in på www.ssa.stockholm.se
och titta.

Redaktören efterlyser

Det börjar tryta med material till tidningen Anbudet. Jag tror mig förstå att bland alla ni 650 medlemmar så är det många som har något ni kan berätta om. Det kan vara om er egen släktforskning, en persons leverne, en händelse, om en bygd, problem ni dykt på m.m. Ja, det kan i stort sett vara om vad som helst. Det behöver inte vara långt, från några rader till en följetong, bara ni bidrar med något. Snälla, försök att dra ert strå till stacken, så att vi kan fortsätta att göra Anbudet intressant för alla.

Richard Attered

Kalendarium

Datum	Dag	Klockan	Aktivitet	Plats	Föredragshållare
14 sept.	Fredag	12:00-12:45	Fredagslunch Sörmländska soldater i ett historiskt perspektiv.	Multrum i Strängnäs	Kerstin Nilsson C.V. Sandberg
15 sept.	Lördag		Besök på Åkers Bruksarkiv Guidad visning av Åkers Styckebruks gamla arkiv med handlingar från tidigt 1600-tal till 1975		
29 sept.	Lördag		Sörmländska Släktforsarmässan	Munktellarenan Eskilstuna	
2 okt	Tisdag	18:00-19:00	Berättarkväll Arbogasläkten.	Strängnäslokalen	Lena S. Andersson
4 okt	Torsdag		Resa till Stockholms Stadsarkiv Upplysningar: Gunilla Thörne tel 0152-18 663		
9 okt	Tisdag	18:30-20:30	1800-tals romanen "Gustaf" Hur forskningen om släkt och historia sammanställts till romanen.	Multrum i Strängnäs	Göran Källgården Eva Samuelsson
20 okt	Lördag	13:00	Höstmöte Föredrag: Järnvägens betydelse för Sörmland	Seniorcentrum Eskilstuna	Eric Henriksson
25 okt	Torsdag	18:30	Forska i Eskilstunas kyrkoböcker	Contrast i Eskilstuna	Sven Kullman informerar
30 okt	Tisdag	18:00-19:00	Berättarkväll Smeder i österled	Strängnäslokalen	Kerstin Nilsson
6 nov	Tisdag	18:30-20:30	En föreläsning om arkivmaterial kring pass och resor förr samt Genealogiska Föreningens projekt - Inrikes pass.	Multrum i Strängnäs	Hans Hanner
22 nov	Torsdag	18:30	Vad hittar jag i domböcker och hur forskar jag i dem?	Contrast i Eskilstuna	Ragnar Fornö
28 nov	Onsdag	18:00-21:00	Sista öppetdag	Lokalen Strängnäs	
29 nov	Torsdag	13:00-18:00	Sista öppetdag	Lokalen Eskilstuna	
4 dec	Tisdag	18:00-19:00	Berättarkväll Gömda gravar och glömda personer i Åker - sidospår som gravinventerare	Strängnäslokalen	Tina Höjjer Eva Vajstedt